

אזרחות לאומיות וזכויות

הוראות

א. משך הבחינה: שעה וחצי.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שלושה פרקים.

פרק ראשון	–	(9x3)	–	27 נקודות
פרק שני	–	(24x2)	–	48 נקודות
פרק שלישי	–	(25x1)	–	25 נקודות
סך הכול	–		–	<u>100 נקודות</u>

ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.

ד. הוראות מיוחדות: אין.

השאלות

פרק ראשון (27 נקודות)

ענו על שלוש מן השאלות 1-4 (לכל שאלה – 9 נקודות).
כתבו לפחות שניים-שלושה משפטים בכל תשובה.

1. הציגו שני ביטויים למחוייבותה של מדינת ישראל כלפי יהודי התפוצות.
2. הציגו שניים מן התנאים למימוש הזכות להליך הוגן.
3. הציגו את העמדה ("החלום") בנוגע לאופייה הרצוי של מדינת ישראל בהיבט הלאומי: **מדינת לאום יהודית-אתנית תרבותית-דמוקרטית**.
4. הציגו נקודת דמיון אחת ו**הבדל** אחד בין עבריינות שלטונית אישית לעבריינות שלטונית ציבורית.

פרק שני (48 נקודות)

בפרק זה יש לענות על שתיים מהשאלות 5-7

5. חייל שהתגייס בזמן האחרון לצבא ההגנה לישראל נשלח לכלא לאחר שסירב לקצר את שיערו הארוך, כפי שנדרש מן החיילים. אימו של החייל מחתה על המאסר. היא פנתה אל מפקדיו וטענה שבנה התגייס לצבא כדי לשרת שירות משמעותי ולתרום למדינה. האם טענה כי חיילות המשרתות באותו תפקיד רשאיות לגדל שיער ארוך ואילו עליו אוסרים זאת, ובכך נפגעת זכות בסיסית שלו.

בתגובה על כך הבהיר דובר צה"ל שכל חייל וחיילת שמתגייסים כפופים להוראות שקבע הצבא בנוגע להופעה האישית. בהוראות אלה נקבע לבוש תקני וסידור שיער בהתאם לכל מגדר, והן נועדו ליצור לכידות, ייצוגיות ואחידות בהופעתם של המשרתים בצבא. על פי הוראות אלה השיער של הגברים חייב להיות קצר ושיער הנשים אסוף. חיילים שמפירים הוראות אלה עלולים להיענש.

- **ציינו והציגו** את הזכות שנפגעת לטענת אימו של החייל.
- **בססו** מן הקטע משפט ממנו למדתם שזכות זו באה לידי ביטוי בקטע.
- **הסבירו** כיצד זכות זו באה לידי ביטוי במשפט אותו העתקתם מן הקטע.

6. איש ציבור ידוע כתב ספר שבו הוא מספר את סיפור חייו. בזמן האחרון נודע להוצאת הספרים של הספר כי עותק דיגיטלי של הספר הודלף לרשתות החברתיות. הוצאת הספרים טוענת כי הדלפת הספר פוגעת בקצב המכירות של הספר ובהכנסות של הכותב מן הספר.

— **ציינו והציגו את הזכות של איש הציבור שנפגעה, לטענת הוצאת הספרים.**

— **בסו מן הקטע משפט ממנו למדתם שזכות זו באה לידי ביטוי בקטע.**

— **הסבירו כיצד זכות זו באה לידי ביטוי במשפט אותו העתקתם מן הקטע.**

7. לקראת מערכת הבחירות האחרונה יזמה אחת מחברות הכנסת הצעת חוק שמטרתה להגדיל את מספר הנשים הנבחרות לכנסת. לטענתה, כיום רק כרבע מבין חברי וחברות הכנסת הן נשים, ולכן יש לתת תמריצים לסיעות המשבצות נשים ברשימת המועמדים לכנסת. על פי הצעת החוק, סיעה שברשימת המועמדים שלה ישובצו שלוש נשים לפחות מכל עשרה מועמדים תקבל תוספת לתקציב הבחירות. חברת הכנסת הוסיפה כי היא מקווה שבתוך כמה שנים יגדל ייצוג הנשים בכנסת ולא יהיה עוד צורך בתמריצים כאלה.

— **ציינו והציגו את סוג המדיניות (הבחנה או העדפה מתקנת) שבא לידי ביטוי בדברי חברת הכנסת שיזמה את הצעת החוק.**

— **בסו מן הקטע משפט ממנו למדתם שמדיניות זו באה לידי ביטוי בקטע.**

— **הסבירו כיצד מדיניות זו באה לידי ביטוי במשפט אותו העתקתם מן הקטע.**

פרק שלישי (25 נקודות)

בפרק זה יש לענות על אחת מהשאלות 8-9

8. לפניכם קטע מתוך הכרזת העצמאות

מדינת ישראל תהא פתוחה לעליה יהודית ולקבוץ גלויות; תשקד על פתוח הארץ לטובת כל תושביה; תהא משתתה על יסודות חירות, הצדק והשלום לאור חזונו של נביאי ישראל; תקיים שניון זכויות חברתי ומדיני גמור לכל אזרחיה בלי הבדל דת, גזע ומין; תבטיח חפש דת, מצפון, לשון, חנוך ותרבות; תשמר על המקומות הקדושים של כל הדתות; ותהיה נאמנה לעקרונותיה של מגלת האמות המאחדות.

מדינת ישראל תהא מוכנה לשמח פעלה עם המוסדות והנציגים של האמות המאחדות בהגשמת החלטת העצרת מיום 29 בנובמבר 1947 ותפעל להקמת האחדות הכלכלית של ארץ-ישראל בשלמותה.

אנו קוראים לאמות המאחדות לתת יד לעם היהודי בבנין מדינתו ולקבל את מדינת ישראל לתוך משפחת העמים.

אנו קוראים גם בתוך התקפת-הדמים הנערכת עלינו זה חדשים - לבני העם הערבי תושבי מדינת ישראל לשמר על שלום ולטל חלקם בבנין המדינה על יסוד אצרחות מלאה ושוה ועל יסוד נציגות מתאימה בכל מוסדותיה, הנמנים והקבועים.

אנו מושיטים יד שלום ושכנות טובה לכל המדינות השכנות ועמיהן, וקוראים להם לשותף פעלה ועזרה הדדית עם העם העברי העצמאי בארצו. מדינת ישראל מוכנה לתרום חלקה במאמץ משותף לקדמת המזרח התיכון כולו.

אָנוּ קוֹרְאִים אֶל הָעָם הַיְהוּדִי בְּכָל הַתְּפוּצוֹת לְהִתְלַפֵּד סְבִיב הַיְשׁוּב בְּעֵלְיָה וּבְבִנְיָן וְלַעֲמֹד לִימִינוּ בַּמַּעֲרָכָה הַגְּדוֹלָה עַל הַגְּשָׁמָה
שְׂאִיפֵת הַדּוֹרוֹת לְגֵאֶלֶת יִשְׂרָאֵל

- **הציגו** את המושג זכויות קבוצה
- **בססו** מתוך הקטע משפט (אחד או יותר) המתייחס לזכויות קבוצה
- **הסבירו** כיצד המושג זכויות קבוצה בא לידי ביטוי במשפט אותו העתקתם מן הקטע.

9. לפניכם קטע מתוך חוק חינוך ממלכתי

מטרות החינוך הממלכתי הן:

- (1) לחנך אדם להיות אוהב אדם, אוהב עמו ואוהב ארצו, אזרח נאמן למדינת ישראל, המכבד את הוריו ואת משפחתו, את מורשתו, את זהותו התרבותית ואת לשונו;
- (2) להנחיל את העקרונות שבהכרזה על הקמת מדינת ישראל ואת ערכיה של מדינת ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית ולפתח יחס של כבוד לזכויות האדם, לחירויות היסוד, לערכים דמוקרטיים, לשמירת החוק, לתרבותו ולהשקפותיו של הזולת, וכן לחנך לחתירה לשלום ולסובלנות ביחסים בין בני אדם ובין עמים;
- (3) ללמד את תולדות ארץ ישראל ומדינת ישראל;
- (4) ללמד את תורת ישראל, תולדות העם היהודי, מורשת ישראל והמסורת היהודית, להנחיל את תודעת זכר השואה והגבורה, ולחנך לכבדם;
- (5) לפתח את אישיות הילד והילדה, את יצירתיותם ואת כשרונותיהם השונים, להרחיב את אופקיהם התרבותיים ולחשפם לחוויות אמנותיות, והכל למיציוי מלוא יכולתם כבני אדם החיים חיים של איכות ושל משמעות;
- (6) לבסס את ידיעותיהם של הילד והילדה בתחומי הדעת והמדע השונים, ביצירה האנושית לסוגיה ולדורותיה, ובמיומנויות היסוד שיידרשו להם בחייהם כבני אדם בוגרים בחברה חופשית, ולעודד פעילות גופנית ותרבות פנאי;
- (7) לחזק את כוח השיפוט והביקורת, לטפח סקרנות אינטלקטואלית, מחשבה עצמאית ויוזמה, ולפתח מודעות וערנות לתמורות ולחידושים;
- (8) להעניק שוויון הזדמנויות לכל ילד וילדה, לאפשר להם להתפתח על פי דרכם וליצור אווירה המעודדת את השונה והתומכת בו;
- (9) לטפח מעורבות בחיי החברה הישראלית, נכונות לקבל תפקידים ולמלאם מתוך מסירות ואחריות, רצון לעזרה הדדית, תרומה לקהילה, התנדבות וחתירה לצדק חברתי במדינת ישראל;

- **הציגו** את המושג תרבות פוליטית דמוקרטית
- **בססו** מתוך המאמר משפט (אחד או יותר) המתייחס לתרבות פוליטית דמוקרטית
- **הסבירו** כיצד הצגת המושג תרבות פוליטית דמוקרטית בא לידי ביטוי במשפט אותו העתקתם מן הקטע.